

AKI AZ ÚT AZ IGAZSÁG ÉS AZ ÉLET

(Egy szentségfelkészítő tábor lelki alakformálása Szent Ágoston beavatása alapján)

1. Bevezető: imatábor létrejötte, résztvevői

A *Merici Szent Angéla imatáborba* 3 megyéből (Zala, Tolna, Vas), 5 általános iskolából érkeztek a résztvevők, akik 6.-8. osztályos korúak, két gimnazista segítővel (17 évesek). A tábort pedagógusként két fő teológus-hittanár, és házastársaik szervezték. A gyermekcsoport közösséggé szerveződése során lényeges szempont volt az, hogy a felnőttek házaspároként érkeztek, mintaként hozva a saját személyes életközösségüket, mint az egyik szentséget. A tanulók egykori, és jelenlegi tanítványaim voltak. Negyedik alkalommal szerveztem imatábort, ez volt az első, amelyet tudatosan a katolikus hit elmélyítése, a szentségekre való felkészítés célja határozott meg. A célképzésben segítettek a korábbi kutatásaim is, amiket a digitális oktatási időszak alatt végeztem, és amik megmutatták azt, hogy a gyerekek gondolkodóképességét a személytelen digitális platformok mennyire károsan befolyásolják. Az evangélium hirdetését élő közösségbe kívántuk helyezni, és abból indultam ki, hogy az életközösségben szeretetközösséggé válásuk meg a beavató szentségekre, és az elkötelezett Krisztuskövetésre való felkészítést. A tábor beavató felkészítése során Szent Ágoston tanítási módszerét kívántam követni, melynek kettős célja vezérelt: az evangéliumi élet rejtett értelmének feltárására irányuló módszer, és a megszerzett tudás továbbadásának módja abból kiindulva, hogy a szeretet mind a teológiai okfejtések, mind a gyakorlati cselekvések mércéje, egyúttal – Szentírásra alapozott – hermeneutikai alapfogalom is¹ úgy, hogy a tanító saját személyiségét adja munkaeszközü.

Kutatásom célja volt az is, hogy megismerjem a gyerekek gondolkodását, a világról alkotott képüket, és a tanítást az élethelyzetükhöz adekvát módon tudjam biztosítani. Táborunk különlegességét adta még az is, hogy a visszatérő gyerekek kezességként (*sponsor*) új gyermekeket is hívtak magukkal, akikkel azt megelőzően kapcsolatom nekem még nem volt. A kezesség missziós interakciós mintájának felmutatása a tábori közösség kiemelt értékévé vált, mivel az ókeresztény beavatási folyamatokban is közösségvédő, valamint missziós funkciója volt a komolyan vett, és alkalmazott kezességnek. A szervezési előkészületek során az adott célcsoport nagyobb részének bevonásával elvégzett – digitális oktatás hatásainak vizsgálata a gondolkodásra, és a lelkiismeretre – kutatásaim során nyert eredményeimet – alapszókészletként – fel tudtam használni.² Ma talán megdöbentőnek tűnhet számunkra, de Szent Ágoston az egész Bibliát az emlékezetünkben tartásra aján-

1 Szent Ágoston, *A keresztény tanításról* (Budapest: Kairosz Kiadó, 2012), 11–12.

2 Péterné Véghelyi, „A digitális kultúra oktatásának fogalmi tisztázásai, kívánatos propedeutikai megalapozása”, in *Digitális és online lehetőségek, jó gyakorlatok a tanári munkában és a neveléstudományi kutatásokban: Osztatlan tanár szakos hallgatóknak és gyakorló pedagógusoknak*, szerk. Katalin Kéri (Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar, Neveléstudományi Intézet és „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola, 2021), 5–17, <https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/23875>.

lotta, hogy bármikor helyes választ tudjunk adni a kételkedőknek, de hitünk nyelvezetének megtanításához ez elengedhetetlen.³

A tábor alap gondolata az *Imitatio Christi*, azaz Krisztus utánzása a mindennapi cselekedeteinkben, mert azt nevezzük kereszténynek (ApCsel 11,26)⁴ (*christianus*), aki tetteiben követi Jézus Krisztust, tehát hitünk meglétéből tetteknek kell fakadnia (Jak 2,26).

A közösségépítés során Krisztusnak, az élő tekintélynek a megjelenítése, megismertetése volt a cél azoknak az értékeknek a mentén, melyeknek az élő tekintély ad létet, és amelyek a személyközi kapcsolatainkban (a felebaráti tetteinkben) nyernek formát. Krisztus adja ennek az alapmintáját, mert „Ő főleg abból az okból jött el, hogy megtanuljuk, mennyire szeret bennünket az Isten, és megtanuljuk a végsőkig, hogy ragyogjunk általa, aki által először voltunk szeretve, és így megtanuljuk szeretni a felebarátainkat, az ő felajánlásának példáját követve, aki felebarátunkká tette magát azzal, hogy szeret minket.”⁵

A napirend szervezése imaláncon függő, részben irányított folyamat volt, melynek célkitűzése a jelen lenni élmény átélése volt. Ezt a jelenlétet segítettük tekintélyhez rendelni, mely tekintéllyel való kapcsolat a cselekedeteink értelmére fókuszáló kérdések mentén szerveződött, mely értelem kutatása meglátta azokat az értékeket, melyek egyúttal a tekintélyt is megismerhetővé teszik. Ennek bemutatásához Jézus önmagáról mondott szavait használtuk fel. „Én vagyok az út, az igazság, és az élet; senki sem mehet az Atyához, hanem ha én általam” (Ján 14,6). Éppen ez a küldetés teszi szükségessé, hogy ne elégedjünk meg keresztény értékek bemagoltatásával, mivel keresztény értékek Krisztus nélkül nem léteznek. A Krisztuskövetés a Krisztusban történő **gondoló képesség** meglétét feltételezi, a teljes elme érintésével, azaz a gondolkodás, és a körülöttünk lévő világ érzékelésének teljes átalakítását igényli, mert élő hitet akarunk közvetíteni. Ez a gondoló képesség az elme⁶ működése, amely megfelel a Szent Ágoston által használt *mens* fogalomnak.⁷ Mivel Ágoston – aki latinul írt, és gondolkodott – a *mens* latin szót egyaránt használja a lélek, az értelem (*intellectus*), valamint az ész (*ratio*) kifejezésére, a gondoló tehetséget érti alatta,⁸ ami – értelmezésében – a logikai igazság szintjének felel meg a megismerő folyamatban. A hittel kapcsolatos fogalmaink, kifejezéseink vizsgálata a magyarul gondolkodó számára is megértés után kiált, mert ez vezet el az igazság megismerésére, ezt jelenti a krisztusi **igen**, ami az igazsággal van kapcsolatban. (vö.: Mt 5,37) A krisztusi igazság megismerése tehát a teljes gondolkodásunkat, és megismerésünket áthatja, ami eredményezi a *konverziót* (elfordulást a bűntől,

3 William Harmless, *Augustine and the Catechumenate* (Collegeville, Minn: Liturgical Press, 1995), 125.

4 A Szentírásból vett idézetek Károli Gáspár fordításában a 2001-ben a Magyar Bibliatársulat kiadásában megjelent Szent Bibliából valók.

5 Harmless, *Augustine and the Catechumenate*, 128.

6 ELME kulcsszó a Czuczor-Fogarasi szótárból: 2) Szorosb ért. gondoló tehetség, (mens) mely szellemi életünk tulajdona, s mely az értelmet, (intellectus) és észet (ratio) foglalja magában. V. ö. ÉRTELEM és ÉSZ. Mély elme; gyöngye elme; éles elme; nagy elme. Elmét futtatni; elmét fárasztani, gyakorolni, művelni. Elmében megháborodni. Elmét élesíteni; elmével felfogni; elmét törni valamin v. valamiben, Vén elme, fiatal erő veri meg a hadakat. (Km). „És lelék az embert, kiből az ördög kiment vala, ülette ő lábainál és megruháztatván és egész elmével.” Tatrosi cod. 3) Azon tehetség, mely a felfogott tárgyakat megtartja, el nem feleli, (memoria). Elméjében tartja a látottakat és hallottakat. Elméből mondja el a leczkét. Elszalasztani valamit az elméből. 4) Azon tehetség, mely a különböző dolgok közötti hasonlatot hamar felfogja (Witz), innen: éles elme, elmész, elméncz. Mind ezek szerent elemeztethetik ekként is: él-mi v. élő-mi, élő valami, ami az emberben az élt, az életerőt, a szellemet alkotja, t. i. az érzéktől kezdve az értelmet és észet vagyis az ismereti tehetség valamennyi fokát képezi. Rokona azon il, melyből ildom, ildomos származott, valamint az élénk mozgékony-ságra vonatkozó il is. V. ö. II. A hangokban is rokon görög latin animus (= elme) szót, (mely a görögben fuvást, lehelést, szellőt jelent) Benfey az an (= leh) szanszkrit gyökből származtatja, mely pra szóval öszvetéve: prán am. élni.

7 Gergely Czuczor és János Fogarasi, *A magyar nyelv szótára*, köt. E-H, 6 köt. (Budapest: Magyar Tudományos Akadémia, 1864), <http://mek.oszk.hu/05800/05887/>.

8 Aurelius Augustinus, *Fiatalkori párbeszéd*, szerk. László Vanyó, Ókeresztény írók, XI. (Budapest: Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, 1986), 676.

mégpedig az igazság felé való fordulással), és az abból fakadó keresztény cselekedeteket. „A lélekben a lélekért folytatott küzdelem eszközei a gondolatok, és a mentális képek.”⁹

Erre a küldetésre alapoztuk az imatáborunkat, és ezzel a céllal érkeztek a gyerekek is, akik komolyan akarnak szentségi életet élni. A táborba való megérkezésükkor a gyerekek és a szülők egyaránt elmondták, hogy mit várnak ettől a tábortól, mi pedig ismertettük a tábori tervezett programokat, és a célkitűzést. Már Szent Ágoston is azt hangsúlyozta, tájékozódni vagy jelzést kell felvenni a jelöltek motívumairól, amiért a beavató szentségekre készülnek.¹⁰

Mivel a nevelést érték közvetítésnek tekintjük, ezért tisztában kell lennünk az értékek fogalmával, vonatkozásaival. Az értékeknek pedig rendszerben kell fennállniuk, mert egyik érték preferálása nem sértheti a másik értéket. A táborban ennek értelmében minden pillanatot nevelési helyzetnek, érték közvetítésnek fogtunk fel, melynek a szeretet adta a keretét. Az értékek ezen elv okán csak közösségi vonatkozásban vizsgálhatók, vagy polarizálhatók (helyes, vagy helytelen). Valamint értelemmel kell bírniuk, mert ha valami nem értelmes, az szükségszerűen ártalmas. Az értelmes értékeknek a tekintély ad létet, és a tettek formát, az ártalmas értékeknek viszont éppen a tekintélytől való abszolutizálás, a tudatos eloldozás adhat létet. Kiindulópontunk természetesen az a tény, hogy az ember alapvető formája az, hogy értelmes.

2. Tábori tevékenységek, katekézis

A 15 gyermek nemük szerint külön lakrészben lett elszállásolva, az erdőben álló vadászházban. Mindkét csoportnak kortárs vezetője volt; prefektus, és prefekta elnevezéssel. A felnőttek a fiúk lakrészében, külön szobákban vettek szállást, ahol a közös étkező, az egyik konyha, és a foglalkozásokhoz igénybe vett nagyterem is volt. Az étkezések a közös ebédlőben, a felállított házi oltár előtt történtek, mely étkezések közösségi jellege kiemelt jelentőséggel bírt. Cél volt a kedélyes asztalközösség megteremtése, a kényelmes, nyugodt étkezés, az együtt levés tartalmas megélése. A felnőttek a gyerekek között elszórtan foglaltak helyet, mely elhelyezkedés a nap további részében is megmaradt, az egyes programok során.

A napirend folyamatosságát az ima és a rend biztosította. Előbbit mi kezdeményeztük, és tanítottuk, utóbbi Krisztus középpontba állításával élt, és hatott. Reggel az Ároni áldás éneklésével és csengettyűszóval ébresztettem a gyerekeket, akik a prefektus, és prefekta irányításával történő készülődést követően a reggelihez az asztalnál helyet foglaltak. Mindig hagyunk elég időt a kényelmes elkészüléshez, és a felébredéshez, miközben családi légkörben, és kapkodás nélkül készítettük elő közösen az étkezéseket. A terítésben, rendrakásban, mosogatásban és feltakarításban mindig két önként jelentkező segítő vett részt. A tábori nevelési feladatok területét képezte a házimunkára való nevelés is, melyhez gyakorlati tanácsokat, segítséget kaptak tőlünk a gyerekek. Közös reggeli imádság után a Szentírásból vettünk napi mottót, mely az aznapi gondolataink meghatározó vezérfonala, és füzére is lett.

Dél előtt – a táborhelyen töltött napokon – a tervezett foglalkozásokra került sor, általában körben ülve, flipchart-tábla használatával bent a közösségi helyiségben, vagy kint a fűben/stégen ülve.

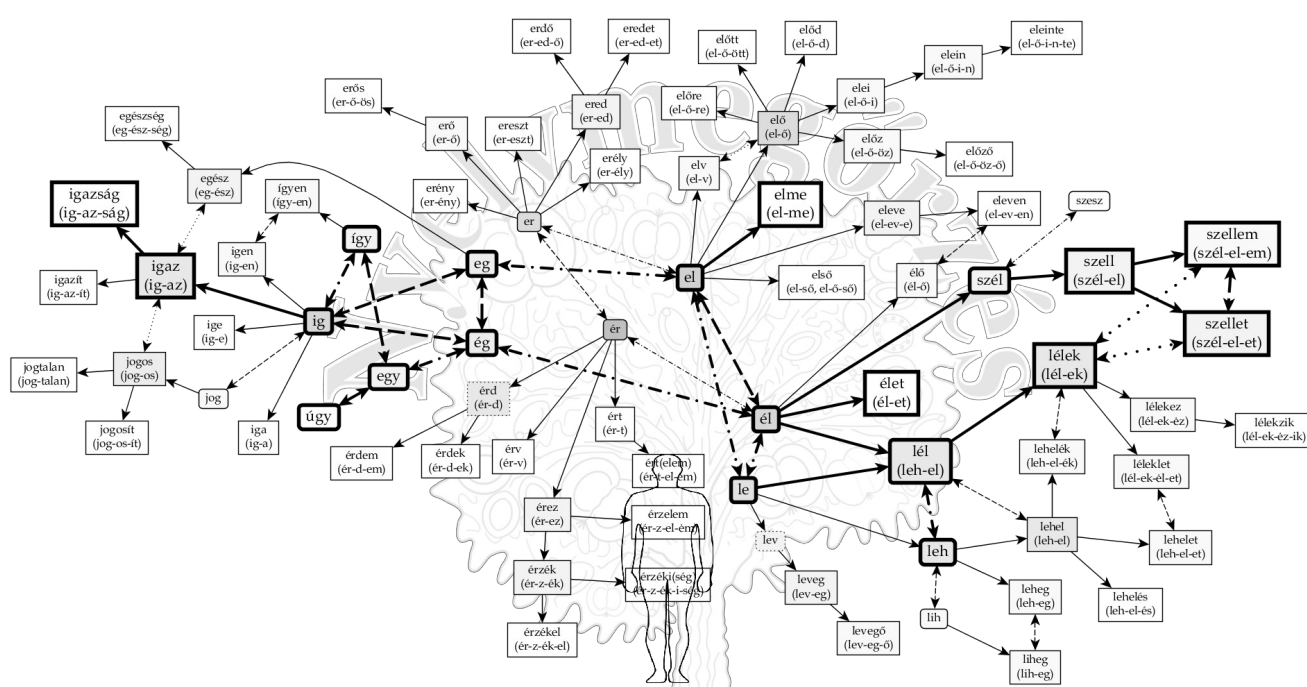
Napközben erre a táblára kerültek fel a gyerekek által használt, és a tanítások során felmerült, magyarázatra szoruló szavak, kifejezések, majd azoknak az értő megbeszélésére is sor került közösen,

⁹ György Heidl, *Lelki alakformálás: Szent Ágoston beavató beszédei* (Pécs – Budapest: Keresztény Örökség Kutatóintézet – Kairosz Kiadó, 2015), 26.

¹⁰ Harmless, *Augustine and the Catechuminate*, 123–131.

ahol mindenki megszólalt, és elmondta a véleményét, feltette a kérdéseit. Napról-napra oldottabb, bizalmat árasztó légkörben merték kérdéseiket, kétségeiket megfogalmazni, mely annak a jele volt, hogy erősödött a közösségi szeretet, és a kételyekben tisztult a hitük. A táblán külön rögzítettük a liturgiával és a szentségekkel kapcsolatos, (gyakran latin eredetű) kifejezéseket, és azokat elemeztük. (pl.: *misztérium, liturgia, ájtatos, buzgó, kegyelem, igazság*)

A magyar **igazság** szó elemzése: Az igazság, mint Krisztus fedőneve, és hitünk tartópillére nagyon izgalmas nyelvészeti kutatómunkát jelentett, és felfedtük azt az Istenre építkező bonyolult összefüggés-rendszert, amit a magyar **igazság** szavunk magában rejt. Ezt az összefüggést az alábbi gráffal tettük szemléletessé, mely összefüggéseket maga a számítógépes rendszer mesterséges intelligenciája is hozott, igazolva azt, hogy benne rendszer, és logika áll fenn természeténél fogva. A kigyűjtött szavak közötti összefüggésrendszert Czuczor Gergely, és Fogarasi János akadémiai nyelvészeti értelmező nagyszótára alapján készítettem el.

1. Ábra: Magyar szókincs gráfja a Czuczor-Fogarasi szótár alapján

A liturgiával, a keresztény szeretetszolgálatokkal kapcsolatos kifejezéseket értékek formájában írtuk fel, és azok értelmezése során az evangéliumokból, a szentek életéből vett példabeszédekkel, hasonlatokkal magyaráztuk. (pl.: *alázat, gőg, hit, kishitűség-elbizakodottság, gondviselés*) Különösen jelentőssé váltak a katekézisben a katolikus szentek, akikről a tanításokban mindig megemlékeztünk, példaképpként mutatva be őket, mint olyan embereket, akik koruk kihívásaira válaszolva jutottak el az élet-szentségre, vagy akár a vértanúságra.

3. A közösség formálódása

Az egyes alkalmak végén a gyerekek a saját életükből hoztak olyan példákat, melyek révén személyesebben, és szemléletesebben tudtuk életszerűvé, és aktuálissá tenni a tanítást. Az időkeretet nem határoltuk ugyan be, ám az aktív részvétel, és az éber figyelem lankadásának fizikai jeleit észlelve a foglalkozásokat lassan befejeztük, és a szabadban lehetőségük volt mozogni, valamint játékokkal, sporteszközökkel játszani. Ezekben a szabadidős időszakokban a nagyobb diákok kisebb csoportokban elvo-

nultak, és sokat beszélgettek. Ezt az időszakot mi felnőttek nem irányítottuk, csak köztük, a közelükben voltunk, jelezve elérhetőségünket a számukra. Ilyenkor lehetőségem volt a gyerekekkel folytatott külön beszélgetésekre is, voltak olyan csoportok, akik behívtak bennünket is a beszélgetésekbe. A gyerekek a nagyon rendezett erdei táborhelyen bemehettek az erdőbe, több helyen padok, pavilonok kínáltak lehetőséget a beszélgetéshez. Ezeket a beszélgetős helyeiket idővel sajátos elnevezésekkel illették, így megkülönböztettek A-helyet, P-helyet, Kisberek-helyet.

A fiatalok közötti jó kapcsolat hamar kialakult, azonban nem volt megfigyelhető az állandó, klikkszerű elkülönülés, inkább annak az igényét éreztem, hogy törekedtek arra, hogy minden társukat megismerjék. A fiúk és a lányok sem különültek el, gyakran keresték egymás társaságát egyénileg, és csoportosan is. Ami nagyon szép volt, hogy a kisebbek és a nagyobbak is tudtak egymással beszélgetni. A két gimnazista jelenlétével jól érzékelhető volt az a jelenség, hogy a kisebbek felnéznek a helyesen viselkedő nagyobb társukra, és kérik segítségét, tanácsát.

A tízórait és az uzsonnát mindig a szabadban fogyasztottuk el, még a tóhoz is lecipeltük a természetes dinnyéket, amiből egy jó mulatság lett.

A gyerekek közti állandó jelenlétünkkel a spontán tanításnak, és beszélgetésre adtunk lehetőséget, amely működött, és éltek is vele a gyerekek. A tó mellett íjászkodást rendeztünk kedden délután, és a hőség miatt egy stégre mentünk, hogy a lábunkat a vízbe lógassuk. Ebből a néhány gyerekekkel való félrevonulásból egy szentekről szóló hittanóra, és idővel egy gyerekekkel megtelt stég vált, melynek eredményeként védőszentet választottak azok is, akiknek még nem volt.

Köztük járva gyakran kezdeményeztem éneklést, és napközben így gyakoroltuk azokat a népénekeket, melyeket a tervezett szentmiséken énekelni szándékoztunk. Az ének, mint jó hangulatteremtő elem gyakran alkalmazott pedagógiai eszközöm, többször tapasztaltam áldásos hatásait, mindig vidám légkört eredményez, és megnyílásra készítet. Jellemző volt, hogy a gyerekek is szívesen énekeltek, dudorásztak napközben. Az énekekhez segítségként egy misefüzetet készítettem, ami a liturgia menetének megfelelően a szentmiséken is követhetővé tette az énekelt tartalmat. A füzetben jelöltem azt is, hogy leülni, térdelni vagy felállni kell. A táborban tanulták meg az *Úr anyyala* imádságot, és a *Boldogasszony anyánk* kezdetű ősi imádságot is.

Kedden került sor az első zarándoklatra, 5 km-es erdei túra keretében indultunk a závodi templomhoz szentmisére. Útközben egy teljes rózsafüzért elimádkoztunk, majd az imádság után a gyerekek maguk kérték, hogy meneteljünk tovább csendben, és az esti megosztás során ezt a csendet nagyon áldásosnak élték meg, melyben megmagyarázhatatlan nyugalmat éreztek.

Minden este megosztást tartottunk, a földön ülve, csoportban, ahol személyes reflexiókat osztottunk meg, és beszélünk át. A gyerekek mindig figyelmesen meghallgatták egymást, és a felismerések nagyon gazdagítók voltak. Mi, felnőttek is sokat épültünk ezekből a beszélgetésekből.

Mivel a tábor oldott légköre kedvezett a spontán kezdeményezéseknek, a gyerekek közös palacsinta-sütést, tortakészítést is rendeztek, ehhez mi az eszközöket, alapanyagokat, és konyhai tanácsainkat adtuk, a munka eredménye az ő érdemük volt. Ezek a konyhai alkotások családi légkörben folytak, nem volt kijelölt munkairányító, nagyon rugalmasan és gyakorlatiasan osztották meg a feladatokat, és kreatív megoldások születtek.

4. Az önszeretet/önismeret, és az Istenszeretet/Istenismeret kapcsolata

Az önismeretet kapuként értelmezhetjük, mely elvezet az Istenismerethez, mivel az ember keresi önmagát, a saját élete értelmét, és közben rátalál az Istenre. Az igazság szó elemzése során abból indultunk ki, hogy az elmét lételméleti szempontból nem választja el semmi Krisztustól, a változhatatlan igazság szeretetétől, és a megismerés során a testi érzékszerveinkkel kapcsolódhattunk Istenhez.¹¹ A megismerésükben az ágostoni kettős út gyakorlata jelentett számomra iránymutatást: Az ész(ratio), és a tekintély (auctoritas) felé. Mert értenünk is kell a hitünket. Ha a tanítványok felismerik a tekintélyt, akkor megértik az igazságot. A Szentlélek megvilágosító kegyelme nélkül a lélek nem indulhat el az Isten ismerete útján.¹² A hitre nevelő katekéziszből ezért nem hagyható ki a Szentlélek megvilágosító kegyelme.

Azokban a digitális gondolatközösségekben a kifejezések alkalmazásai, – ahova a gyerekek is tartoznak – közmegegyezésen, és jelentéstulajdonításon, jelmagyarázaton alapuló, gyakran összefüggéseket is nélkülöző helytelen értelmezésen alapulnak. Megvizsgáltuk azokat a kifejezéseket, melyeket jelzőként alkalmaznak anélkül, hogy a jelentéstartalmát ismernék. (pl.: *kretén, random, ciki, balhé*) Elgondolkodtató, hogy a Wikipédia adatai szerint a *kretén* francia eredetű kifejezéshez az alábbi magyarázatot csatolták: „A *kretén* jelző (szellemileg visszamaradott, kretenizmusban szenvedő) valószínűleg a *latin christianus*, azaz keresztény megjelölésre vezethető vissza. Ennek az a magyarázata, hogy a *kreténeket* torz külsejük és súlyos értelmi fogyatékoságuk miatt sokan állatoknak tartották. A *kretének* hozzátartozói megkereszteléssel próbálták meg ellensúlyozni ezt a minősítést, ugyanakkor kifejezni, hogy nem egy állatról, hanem egy keresztény emberről van szó.”¹³

Átvettük példaként a fogalomalkotás módját, mely az összefüggéseket tudja megláttatni. Pl.: a munka az, amin dolgozunk. Mivel a dolog létforma, formázott lét, tehát csak létező lehet dolog, ezért, ha dolgozunk valamin, akkor létet, azaz formát adunk neki (pl.: a dolgozat írása).

Mivel Isten előre elgondol minket öröktől, így ha mi ezen a képzésen, a beavatáson végigmegyünk, mint egy úton, az önismereten keresztül eljuthatunk az Istenismerethez. Szent Ágoston hivatkozik először a megismerés bizonyossága kérdésében az öntudat tényére¹⁴, és felteszi azt a kérdést, hogy az értelem miként is ismerhetne fel valamilyen értelmet, ha önmagát nem ismeri?¹⁵ Minden lélekismeret kulcsa az önismeret. Az ismerd meg önmagadat az egyetlen olyan parancs, melyet mihelyst tudomásul vettünk, azt máris teljesítettük.¹⁶

Az önismeretről szóló, gyakorlati tanításban mutattuk be az értelem fénye, az akarat szabadsága, és az érzelmek kapcsolatát, és szerepét a megismerésben, abban a megismerésben, amiben az Isten a teljességre akar minket elvezetni. Ezen az úton a kételkedés természetes velejárója a megismerő folyamatnak. Azt érzékeltettük, hogy nincsen addig bizonyosság, amíg nincsen megértés, ez a kételkedés vége. Krisztus mondatát írtuk fel: „*Legyen a ti beszédetek: úgy úgy [igen értelemben]; nem, nem; ami pedig ezeken felül vagyon, a gonosztól vagyon.*” Az egyértelmű állásfoglaláshoz ugyanis szükséges az igazság ismerete, aki Krisztus. (vö.: Mt 5,37) Ő az az örök van, maga Krisztus, akiben nem volt igen és

11 György Heidl, *Érintés: Szó és kép a korai keresztény misztikában* (Budapest: Kairosz Kiadó, 2011), 166.

12 Heidl, 149.

13 (<https://hu.wikipedia.org/wiki/Kretenizmus>)

14 Pál Kecskés, *A bölcelet története főbb vonásaiban*, Második, átdolgozott (Budapest: Szent István Társulat, 1943), 196.

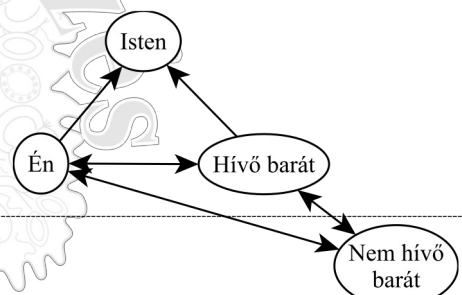
15 Aurelius Augustinus, *Vallomások* (Budapest: Gondolat Kiadó, 1982), fej. IX.3.3.

16 Augustinus, fej. X.9.12.

nem, csak van volt.¹⁷ A gyerekek a döntéseik helyességét csak úgy tudják érteni, ha tudják, hogy mi- nek a vonatkozásában kell azokat meghozni. Ez az *imitatio Christi*, a valódi Krisztus követés lényege, amit a felebarátunkhoz való viszonyulásunkkal tudunk tettekre váltani. Különösen a szentségek előtt álló katekumeneknek kell ezt életük középpontjává tenniük. A beavató szentségek előtt a hittanulók- nak át kell alakulnia az érzékelésüknek, mert a beavatás célja Jézus Krisztussal egyesülni, aminek a didaktikai előkészítése az a tanulás, ami egy belső felemelkedés Istenhez.¹⁸

Az elménket felügyelő igazsággal tanácskozunk ugyan, de mégis az tanít, akivel beszélünk, ez az illu- minationának – Szent Ágostonnál – az etikai dimenziója a megértésben. Szerepemet a hitre nevelésben a Mennyei Tanító munkatársaként értelmezve, magam is nyitott voltam a Belső tanító hangjára, amit gyakran a gyerekeken keresztül hallottam meg.¹⁹ A felebarátot szeretetcselekedetekkel szolgáljuk ugyan, ám nem helyezük az igazság fölé, de vele egy szintre sem – hangsúlyozza Szent Ágoston, aki rámutatott arra, hogy ha az igazságot megtalálja valaki, akkor az lesz minden cselekedetének fokmé- rője, és nem a másik embernek való tetszeni vágyás, és akkor is kitart az igazság mellett, ha emiatt kellemetlenségeket kell elviselnie, vagy kapcsolatai szűnnek meg.²⁰ Ezt a tanítást a digitális – gyakran személyes ismeretséget is nélkülöző – gondolatközösségek farkastörvényeiről, megfelelési kényszere- iről meghallgatott beszámolók után a gyerekek számára a keresztény életvezetés alapszabályaként ad- tuk. A foglalkozás végén az egyik 15 éves leány az alábbi, iskolai hittanórán megismert ábrát rajzolta fel a táblára:

Az Istentől távol lévő barátok választása magától Istentől is eltávolít bennünket, és eltorzítja a szabályos háromszöget, ami a stabilitást jelenti az Istenben való életünkben. A tábori közösség körében felmerült közösségalapítási szándék alapja éppen abból forrásozott, hogy felismerték, hogy Isten sze- mély, és megértették, hogy „Isten a szeretet, és aki e szeretet- ben marad, az Istenben marad.” (1Ján 4,16) Ennek a szeretet- nek a metafizikai jellege (mint ontológiai létalap) a gyerekek számára bizonyára nehezen volna átadható, csak egzakt fo- galmakkal lehetett volna körülírni, amit ők nem értettek vol- na, azonban számukra e tartalom mégis manifesztálódott a közösségben megélt szeretetben; Isten így mutatta meg magát, és ezért akarnak ebben a szeretetben megmaradni úgy, hogy közösségként meg- határozzák magukat, egy olyan közösségként, akik a táboron kívül is szeretnének együtt maradni. Eb- ben a szándékban mindenképpen az Isten szeretetében való megmaradás vágya jelent meg, amit azokkal érezhettek, akik hasonlóan Isten felé tartanak a hitük tudatos mélyítésével, ami miatt ezt a tá- bort mi, szervezők is életre hívtuk.

2. Ábra: A hívó kapcsolatrendszere

Kerestük azt, hogy honnan ered a személyességünk? Az ember keresi a saját létforrását, ami a szemé- lyességben rejtőzik. Önmagunk számára is szerethetővé válunk, ha felismerjük, hogy a legnagyobb ajándék Istentől a saját életünk.

Megismerésünk életet adó bűvópatakja a személy mivoltunk, ettől a megismerés is transzcendentális, és feltételez egy ember fölötti tekintélyt, akiről nem mondhat le a végső igazságot kereső ember, aki-

17 Heidl, *Érintés*, 90–91.

18 Aurelius Augustinus, „A tanítóról (De magistro)”, in *Fiatalkori párbeszéd*, ford. László Vanyó, Ókeresztény írók, XI. (Budapest: Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, 1986), fej. 11.38.

19 Augustinus, fej. 12.46.

20 Szent Ágoston, *A keresztény tanításról*, 91.

nek jeleket e tekintély a másik ember (aki tanít) szavain keresztül ad. Ennélfogva a megismerésünk egyben interperszonális is, mivel saját magunkról a másik emberen keresztül szerezhethetünk csak tudomást, és mivel a tudáselsajátítás személyközi interakció formáját veszi fel, ezért a hit az értelemtől nem, vagy csak az elemzés céljából választható el. A hit vezet el ugyanis az értelem bizonyosságához, mely egy másik ember vélekedéseként jut el hozzánk. Mivel lehetetlen, hogy tökéletes egyezésen alapuló megértés legyen két ember között, a Belső Tanító megvilágosító ereje is szükséges az igazság megismeréséhez. A tanítási helyzetekben mindig törekedtem a táborban megélt élethelyzetekhez, a gyerekek által használt kifejezésekhez való kapcsolódásra, így a természetes nevelési helyzetekben maga a kegyelem segítette a megértést. A nap végi megosztások során egymásról tükröként visszajelzést adtak, hozzájárulva az önismeret, és az önbizalom erősítéséhez, melynek biztonságát az adta, hogy alapszabály volt az, hogy a szeretetben kell megmaradniuk, azaz ítékezés nélkül kell a társuknak tükröt tartaniuk. Két alkalommal került sor a csoporton belüli helytelen viselkedés miatti problémamegbeszélésre, és annak megoldása során megértették azt, hogy megoldásaink keresése során mindenek fölött áll a Szeretetben való megmaradás szándéka, mert az „*Isten a szeretet.*” (1Ján 4,7-21)

Amikor így beszéltünk meg közösséget bomlasztó viselkedéseket, a 12 éves Bálint azt mondta: „*Olyan jó lenne, ha az iskolában is így oldanánk meg a problémákat!*” Elgondolkodtató, hogy a fiatalok, gyerekek közötti vitahelyzeteket miért nem próbálják gondolkodással, és problémamegoldással rendezni, miért csak a zavaró viselkedés azonnali kioltására, és szankcionálására törekszenek, aminek a vége sokszor kiközösítés, és az önbecsülésük rombolása/romlása. Ennek oka – meglátáson szerint – az lehet, hogy nincsen egy olyan igazság, ami a döntéseink során változatlan vonatkozási pontként szolgálhatna. Itt, a táborban volt, ezért ezekben a beszélgetésekben a helytelenül viselkedő, és a közösség is fejlődött. Az egyik helytelen viselkedőnek ugyanis éppen ebben a beszélgetésben tudott a közösség segítséget nyújtani azzal, hogy őszinte tükröt tartott, de nem lépett ki a szeretet keretéből. Felemelő azt látni, ahogyan kamasz gyerekek síró, érzelmileg sebzett társaikat vigasztalják, mert ez is azt igazolja, hogy alapvető emberi vonásunk a szeretetre való képesség. Minden megoldásnak a Szentírás gyakorlati tanácsain kellett nyugodnia, mivel a Krisztus utánzása volt a kitűzött cél, és ennek a viselkedésnek a begyakorlása. A kezesek, és a prefektus/prefekta szerepe arra is kiterjedt, hogy ha valaki helytelenül viselkedett, akkor az evangéliumi példák alapján kellett eljárniuk: „*Ha pedig a te atyádfia vétkezik ellened, menj el és dorgáld meg őt négy szem között: ha hallgat rád, megnyerted a te atyádfiát; Ha pedig nem hallgat rád, végy magad mellé még egyet vagy kettőt, hogy két vagy három tanú vallomásával erősíttessék minden szó. Ha azokra nem hallgat, mondd meg a gyülekezetnek; ha a gyülekezetre sem hallgat, legyen előtted olyan, mint a pogány és a vámszedő.*” (Mt 18,15-17) Ez az eljárás mód minden esetben működött, és az is előfordult, hogy egy kezes vagy a prefektus az első megfeddést követően jelezte nekem, hogy mit cselekedett. Két esetben kellett a közösség elé vinni a problémát, de a megbeszélést követően angyalt választottunk – önként jelentkezés alapján –, aki kísérté a vétkest a jobbá válásban. A kritika, ami nem járt megbélyegzéssel, egy helyesen értelmezett közösségi segítségnyújtássá lett, és jellemfejlesztőleg hatott a vétkesre és a közösségre is, nem beszélve az angyallá lett önkéntes segítőről, aki saját empatikus erőforrásait is megismerhette; ezek kegyelmi történések voltak a közösségben, amik megmutatták az egy akaraton maradás erőttöbbletét. Jézust utánozták, és működött, mert mindenki meg akart maradni a szeretetben, és a közösségben.

Természet és kegyelem között ugyanis nincsen ellentét, mert a tanulás és a megértés egyszerre természetes, és kegyelmi folyamat²¹, ezért a lelket, a hitet igazán formáló hittanórák vázlatát itt a Szentlélek vezette. Ebben a közösségben ennek a belső tanulásnak számtalan jelét felismerhettük.

21 Heidl, *Érintés*, 92.

5. Közösségalapítási szándék

A közösséggé alakulás okán beszéltünk a névadásról is, mert a névadással mindig lehatárolunk valamit, és a névvel egyben létet is adunk neki. Isten szeretetének megértéséhez maga a szeretet lényegének felismerése mutatott rá a gyerekek lelkében arra, hogy Isten személy, aki a mi személyünkkel akar kapcsolatba kerülni, és ez a személyes találkozás a hitünk alapja. Isten az örök jó, és az életünk, a saját létünk a legnagyobb bizonyítéka annak, hogy szeret minket, ezért önmagunk szeretete lehet csak alapja a felebarát szeretetének, mert a felebarátunkat úgy kell szeretnünk, mint önmagunkat. (vö.: Mt 22,39) A keresztyén ember szeretetszolgálatának parancsáról való elmélkedés okán felmerült a gyerekek körében is a kérdés, hogy kinek kell szolgálnunk, és kinek kell elsősorban segítenünk? Szent Ágoston okfejtésével magyaráztuk meg, hogy segítenünk elsősorban azoknak kötelességünk, akiket a tér, vagy az idő velünk sorsközösségbe kapcsol.²² Azoknak, akik éppen most, a jelen pillanatban mellettünk vannak, mert a felebarát kifejezés – a latin eredeti – szó szerint a hozzánk legközelebb állókat jelenti.²³ ²⁴ A gyerekek közösségalapítási szándékuk megfogalmazódását követően – gondviselészerűen – első szolgálatukat is megkapták közösségként. A táborhely melletti kulcsosházba másnap Pécsről a Kerekvilág Alapítvány fogyatékkal élő csoportja érkezett, akiknek látványa több gyermekben is megrendülést keltett. Ekkor ismerkedtünk meg a szájalom, és az irgalom cselekedeteinek különbségeivel. A szájalom együttérző passzív tudomásulvétele mellett az irgalom az a fajta aktív megrendülés, ami megállásra késztet, mert nem tudok továbbmenni segítségnyújtás nélkül. A sérüléssel született emberekről való beszélgetés megállapítása az lett, hogy szellemi, vagy testi fogyatkozásaink mértékétől függetlenül mindenki rendelkezik a szeretés képességével, mert minden ember személy. Ebből a beszélgetésből hajtott ki a gyerekek ötletének zsenge hajtása, és a szándék, hogy állítsunk össze egy műsort a számukra, és a táborhely melletti színpadon örvendeztessük meg a kerekesszékekbe kényszerült felebarátainkat, mert nem véletlen, hogy ők most éppen ide érkeztek mellénk.

6. Szeretetszolgálat és gyümölcsei

Az előadás megszervezését két 15 éves leány vállalta, kik közül az egyiket kezesként hozta a barátja, és most bontakozott ki előttünk is gazdag személyisége, e munka során. Számba vette, hogy mit tudunk együtt, vagy külön-külön is énekelni, szavalni, táncolni. Az volt az elképzelése, hogy valamit mindenki tud, és ha azt mind összeadjuk, abból kerek kis műsor lesz. Lázás készülődésbe kezdtek a lányok lelkesen, ám többletfeladatként hárult rájuk a vonakodó fiúk meggyőzése, ebben én is segítettem. Felolvastam nekik azokat a mondatokat, amiket az első tábori napon megfogalmaztak arról, hogy ők ebbe az imatáborba azért jöttek, mert a hitükben fejlődni, töltekezni akarnak, és bérmlásra készülnek. Ekkor összefoglaltuk, hogy milyen komoly kötelezettséggel jár a nagykorúság szentsége, és ez tanítói jogosultság is egyben, a feladat pedig igen helytálló a szentségre való felkészülésben. A műsorban helyet kapott egyéni és közös dal egyaránt, vers, szólóéneklés, duettben előadott verses költemény, és a nem tervezett sírások, megrendülések egyaránt. A valóságban azonban sokkal gazdagabbá lett a tervezettnél, ugyanis a szervezők nem számoltak – köztük magam sem – a közönség visszatükrözésének erejével, azzal, hogy ők bevonódnak, ölelni, érinteni, azaz minket szeretni fognak. A gyerekek új arcát ismerhettem fel magam is, a gazdag empátia, a gyengédségük, a tapintatuk mind azt mutatták, hogy merik vállalni a szeretetcselekedetet, és kamaszként is hajlandóak tréfás, vidám dolgokkal örömet szerezni. A közösségük most tett tanúságot Krisztusról, aki a szeretet. Ez a találko-

²² Harmless, *Augustine and the Catechumenate*, 66.

²³ Proximus3 (lat): Legközelebbi, hozzánk legközelebb álló.

²⁴ Szent Ágoston, *A keresztyén tanításról*, 69.

zás Isten-élménnyé vált, ami most szemmel láthatóvá lett a Krisztust követésére előkészítő katekézi-sükben.

Másnap délelőtt, amikor az erdei zarándoklatra sétáltunk lefelé, az erdő irányába, a ránk várakozó sérült gyermekek színes rajzokat adtak át a közösség tagjainak, a hátoldalukon ezzel az egységes felirattal: *Jézusnak ...-tól*. Előző este, a látogatásunk értékelésekor, a megosztás alkalmával azzal a gondolattal zárult a napunk, hogy annyit tudunk megmutatni a világnak, a körülöttünk élőknek Jézusból, amennyi az életünkön belőle látszik. A gondviselés maga értette meg a gyerekekkel, hogy a keresztény ember a cselekedetein keresztül mutatja meg elsősorban, hogy kicsoda Jézus Krisztus. Nekik ez-úttal sikerült. Ekkor, ott a zarándoklat kezdetén nevezték meg magukat közösségként, és a „[Szeretet Nagykövetei](#)” nevet választották. Munkatársaimmal csak néma tekintetet váltottunk, mert nekünk sem kellett szavak a teljes megértéshez.

7. Liturgikus beavatás

Mivel az evangélium elsősorban szóbeli hagyomány, melynek továbbadására Krisztus Missziós-parancsában kaptunk küldetést, a beavató szentségekre felkészítésben a tanítás (didaszkalia) ennek a továbbadása, megvalósulási formája a katekészis, a szóbeli beavató oktatás.²⁵ Célunk a szentmiseáldozat liturgiájának, valamint a katolikus szentségeknél átélődése során azok formájának, rituáléjának felszínes megismertetésén túl az erejét, értelmét (tartalmát), és eredetét, a hagyományainkat is átadni. A szentmisére való felkészülés egy külön katekézisben történt meg, ahol a szentmise céljának meghatározásából indultunk ki: A szentmise felajánlás, Jézus Krisztus keresztáldozata, amelyben Urunk valóságosan jelen van, és a Megváltó halálát újra megéli, ennyire tart bennünket, ezért mi is felajánljuk magunkat a szentmisében, ahol Jézus Krisztus van a középpontban, mindannyian Őre tekintünk. Kedden egy évközi misén vettünk részt, szerdán azonban az előkészített papdi kápolnában egy latin nyelvű, hagyományos tridenti misén. Abból indultunk ki, hogy az őseink mindig azt imádkozták, amit hittek, és azt hitték, amit imádkoztak. Ha arra keressük a választ, hogy miért nem olyan a hitük a mai fiataloknak, mint az elődeinknek, a nagyszülőknek, azt kell válaszolnunk: Azért, mert nem azt imádkoztatjuk velük, amit hiszünk, és mert a szentmisében nem Jézus Krisztust ünnepejük, hanem önmagunkat, vagy a közösséget.

A tábor előkészítése során felkészítést kaptak a gyerekek a kezesség ókori gyakorlatáról, és az ókeresztény egyház beavató, és felkészítő folyamatáról. Az 1965-ig egyetlen rítus gazdag jelentésvilágát, a hittartalmak megértését segítő mozzanatait, a misézés részletes rendjét befolyásoló mozzanatok, az oltár (és oltárkö) jelentőségének megértését segítette. A Krisztus felé forduló figyelem nagy tanító erővel bír azok számára, akik szóbeli ismertetést követően vesznek részt egy hagyományos szentmisén. A szentmisét egy erdőben álló kis kápol-

3. Ábra: A latin szentmise helyszíne: a papdi kápolna

²⁵ Heidl, *Érintés*, 175.

na rendbetételével készítettük elő Papdon, ahol a település már régen eltűnt, csak a kis kápolna őrzi nyomát annak, hogy ott valaha imádkozó közösség élt. A varázslatos tisztáson álló kápolnához 4 km-es erdei zarándokúton érkeztünk, ahol a vendégplébánosok – akik velünk zarándokoltak fekete reverendájukban – útközben gyóntatást végeztek. A gyerekeket előtte a lelkiismeret-vizsgálatra, és a bűnbocsánat, valamint az Eucharisztia szentségére felkészítettük. A lemaradó gyóntást végzők előtt zarándoklókkal rózsafüzért imádkoztunk közösen. A hagyományos szentmisén való részvételre a papok kis szentmise-katekézist tartottak előtte, és a liturgia követésére misefüzetet kaptak a gyerekek. Az énekeket a Hozsanna népénekei közül választottuk, és a gyerekekkel már megtanultuk azokat. A papok oltárkövet és ereklyét is hoztak magukkal, mivel a kápolnából ezek már el lettek távolítva, ott misézés nincsen. A Szent Kereszt egy darabjával a szentmise végén megáldottak bennünket, ez nagyon fel-emelő volt. Ezeknek a részleteknek a megismertetése lehetőséget adott arra is, hogy az ereklyéről, és Anyaszentegyházunk ereklyetiszteletéről is tanítsanak a papok a visszaúton, kapcsolódva az előző, szentekről szóló tanításhoz.

8. Részlet a plébános szentmise-előkészítő katekéziséből

„A szentmise már nem egy hittanóra, vagy közösségi összejövétel, hanem elsősorban egyéni találkozás a Végtelennel. Ettől lesz a szentmise számunkra is átélt misztérium. Isten nem azért misztérium, vagyis titok, mert nem mondja ki magát, hanem mert ésszel képtelenek vagyunk felfogni Őt. A szív mélyén azonban megtörténhet a megértés, a találkozás, melyet már kimondani, elmesélni képtelenek vagyunk...A szentmise elsősorban áldozat. A tridenti rítusban minden apró imádság, szertartás arra próbál utalni, hogy Krisztus keresztáldozata itt és most jelenvalóvá válik. Nem csupán emlékezés, hanem valóságos jelenlét. Nagyszerű dolog rádöbbenni arra, hogy a szentmise történik. Nem arról van szó, hogy egy pap elvégez egy szertartást, hanem azt a központi történést, mellyel Krisztus üdvözít bennünket, jelenvalóvá, láthatóvá, érzékelhetővé teszi. Ez az oka annak, hogy nem misézhet akárki, csakis felszentelt pap. A szentmise lényege tehát a Jézus Krisztus keresztáldozata. Ha Krisztus áldozata megtörte a halál uralmát, megnyitotta az örök boldogságba vezető utat, megváltott minket bűneinktől, akkor ezzel az áldozattal kíván bennünket is magához vonzani: új életet adni, legyőzni bennünk a rosszat, felmutatni a legcsodálatosabb célt. A Kálvária hegyén álló kereszt a híd Isten és ember között. Elsősorban tehát Isten áldozata a szentmise, hiszen »saját Fiát sem kímélte, hanem mindnyájunkért áldozatul adta, ahogy olvassuk a római levélben. (vö.: Róm 8,32) Másodsorban Krisztus, mint valóságos Isten és valóságos ember, a mi emberi sorsunkat, kéréseinket, áldozatainkat is az mennyei Atya elé viszi. Éppen ezért minden egyes szentmisénket felajánlhatjuk önmagunkért, élő és meghalt szeretteinkért, de bármilyen Istennek tetsző szándékra. [A gyerekek a saját közösségükért ajánlották fel ezt a szentmisét!] Érdekes, hogy a legtöbb vallás liturgikus gyakorlatában eltér a hétköznap használatos nyelvtől. Ez is arra mutat rá, hogy a templomban más lélekkel kell jelen lennie a vallásos embernek, mint egy egyetemi előadáson, vagy akár az otthoni imaszámolynál. Mint már mondtuk, a szentmise elsősorban esemény, történés. Mindig ugyanarról szól, legyen karácsony vagy húsvét. Az elmém nem elég, egy találkozáshoz két teljes személy szükséges. Jelen kell lennem teljesen személyemmel és nem csupán információkat befogadó értelmemmel. Az olvasmányokat, az evangéliumot és a prédikációt is anyanyelvünkön halljuk. Ez pont elég ahhoz, hogy szellemileg is táplálkozzunk, ugyanakkor ne vesszünk el a gondolatok sűrűjében. A tridenti rítus zenei anyanyelve a gregorián, mely egy szólamban, latin nyelven énekelt imádság. Ezt a zenei repertoárt kell minden ének elé helyezni, amikor csak lehetséges. Amikor az utca zajából az ember belép egy templomba, ahol gregoriánt énekelnek, megérezheti a földöntúli béke és szentség állandóságát. A gregorián egy másik, magasabb rendű életállapotba vonz be minket. Nincs benne hatásvadász mesterkéeltség, mely

szenvédelyes, szélsőséges érzelmeket keltene bennünk. Mivel nem nekünk, hanem Istennek akar tetszeni, ezért általa Isten tud szólni hozzánk. A templomi ének másik műfaja a népének. Ezek az énekek a nép ajkán születtek meg, jó részük igen mély tartalommal bír. Minél tárgyilagosabb egy népének szövege, minél inkább az Isten szemlélése nyilvánul meg benne, nagy valószínűséggel annál ősi. Minél újabb egy népének, annál több benne az érzelmes, emberközpontú kép, gondolat. Ezek már kevésbé alkalmasak arra, hogy a liturgián énekeljük őket. A nagyobb ünnepeken fontos, hogy felhangozzanak azok a többszólamú művek, melyek a 15. században megújították a liturgikus éneklést. Gondoljunk csak bele, hány és hány szent nőtt bele az Egyházba azokon a szertartásokon, melyeken Palestrina, Lassus, Allegri művei hangzottak fel. Ezek a katolikus egyházzene kiemelkedő és örökérvényű darabjai.”

Amikor a papok megérkeztek a reggeli alatt a táborhelyre, a gyerekekkel éppen a Győzelemről énekeljen (*Hozsanna 280/B*) kezdetű éneket énekeltek, ami az 1938-as Magyarországon megrendezett Eucharisztikus Kongresszus himnusza lett, aminek szövegét Bangha Béla SJ páter írta: a megújulás éneke ez.

9. Összegzés, kitekintés

A fiatalok hitre nevelése során – különösen a beavató szentségekre való felkészítés folyamatában – a propedeutikai feladatot jelenti a hit nyelvezetét alkotó szavak, kifejezések, és jelentéstartalmak megismertetése, és a hitben való gondolkodásra való képesség pallérozása. Ez a tevékenység az elme (ész, gondoló képesség) meglétét, és Istenre irányultságát jelenti, mely a katekumen, és minden hívő ember értékpreferenciájának alapját képezi, és ezen képesség alatt szó szerint azt kell érteni, hogy valóban képekben való gondolkodásra kell serkenteni a fiatalokat, akik egy túlvizualizált, és túlvizionizált világban nevelkednek életük minden területén, mert ismereteik jelentős részét a digitális platformokon szerzik, ami azonban személytelen, mert mögötte nem áll élő tekintély, aki az értékek változatlan forrása lehetne.

A tábori beszélgetésekben – mint spontán kateketikai helyzetekben – a folyamatos visszautalás, és a támogatott önreflexió, a gyakori visszakérdezések (a gyerekek szókészletéből kiindulva), majd a csoportos megosztások azt a célt szolgálták, hogy megismerjük azt, hogy a fiatalok mit gondolnak az egyes kifejezésekről, melyeket a hitükkel, a liturgiával, a szentségi életükkel, és magával a beavatási felkészüléssel kapcsolatosan használnak. A táblán folyamatosan rögzítettük az egyes szavakat, és azok magyarázata során az egyes kifejezéseket a saját élethelyzeteiken keresztül értettük meg velük, feltárva azt a kapcsolatot, ami e kifejezések között felismerhető, és logikai keretként biztonságosan bővíthető. Ezekben a személyes igazságfelismerésekben a tanító-diák, vagy a diák-diák közötti disputák során maga Krisztus ismerte fel bennük az igazságot. Enélkül a személyes élmény nélkül ugyanis nem beszélhetünk konverzióról, azaz olyan megtérésről, mely az egész gondolkodást krisztusivá alakítja át. A homília áldásait ezekben a spontán tanítási helyzetekben sokszorosan megtapasztalhattuk. Itt a beszélő, a tanító ugyanis egész lényével jelen van, és hat. Ennek a felelőssége éberségre kötelezett bennünket, tanítókat. Megtapasztalhattam, hogy tanítóként egész lényemmel, a hanghordozással, hangerőmmel, a szavaimat kísérő gesztusaimmal, arcjátékommal, – ami különösen a fogyasztókkal élők közötti éneklés, és mozgás során serkentette, bátorította a gyerekeket az utánzásra, a szeretetből fakadó szabad önkifejezésre – együttesen hatok rájuk. Megtapasztalhattam azt is, hogy az élő beszéd az párbeszéd, és hogy a gondolataink is beszélnek, és e homília ereje igen gazdag katekézist eredményezett, melyben szinte kézzel foghatóvá lett a gyerekek hitének épülése, melynek mélyülését

ről, és önreflektivitásáról mindig visszajelzést kaptunk az esti megosztások során.²⁶ Akinek a szeretet nyitja meg a fülét, az hisz nekem, és ez a tanítói küldetésünk mozgatórugója.

Miért ne kellene a szeretet témájának szembetűnőnek lennie? – veti fel Szent Ágoston a katekézis kapcsán – Az ok, Ágoston, és kortársai szerint az volt, hogy a szónoklat műalkotás volt; hogy a pedagógia részben esztétikai kritériumokat követett. Az ő esztétikájuk a finomság mértékét diktálta. Addig ugyanis nem jön létre megértés, amíg rá nem nyílunk a másokra, mert az emberi bizalom a szeretetre épül.²⁷ A bennük lévő szeretet hisz ugyanis nekem.²⁸, ez, ami összeköt minket, ez nem én vagyok, hanem az igazság tekintélye.

A hitoktatás mai fehér foltja abból adódik, hogy a fogalmak szolgálai, üres módon történő átadásával valójában a megismerő hittanuló lelke, és gondolkodása érintetlen marad, és ennek tudomásulvétele mellőzésével éppen azt a területet zárjuk el a hittanulótól, ahol a Szentléleknek kell beteljesítenie a kegyelmi munkát, mely katolikus gondolkodásúvá teszi az igazságra éhező fiatalat. Ez a feladat volta-képpen a hívőben élő *sensus fidei*, hitérzék²⁹ gyakorlatoztatására irányul.

A teológia nyelvezete tudományosságra törekszik, holott a megismerési területe – más tudományoktól eltérően – nem az anyag, hanem az Isten, aki nem azért misztérium, mert nem mondja ki magát, hanem mert pusztán csak az ésszel képtelenek vagyunk felfogni őt. Isten megismerése és megértése személyes, az énünk legmélyén történik meg, hiszen Isten személy, Valaki, aki a másik személlyel akar kapcsolatba kerülni. Az Istenről való beszéd a gyakorlatban is eltér lényegesen a hétköznapi használt nyelvezettől, ezért nem lehet megérteni kizárólag az információkat befogadó értelemmel, és mivel tárgya anyag feletti, a többi tudomány szókészletével való operálás sem vezethet megértéshez. Amennyiben erre törekszünk a hitoktatásban, Isten antropomorfista megjelenítését erőltetjük, ami egy torz Istenképet eredményez, aminek a következménye maga a napjainkban tapasztalható hitetlenség lesz. Ám nem csak hitetlenségre hajló fiatalok vannak. Olyan világban katolikusnak maradni, amikor a relativista szemlélet tagadni igyekszik a végső igazság létét, különösen fontos a néplélek hitének csorbíthatlan megőrzése, és tovább hagyományozása még akkor is, ha sokak szerint ez régimódi, és divatjamúlt. A fiatalok világának, fogalomkészletének megismerése jelenti azt a kaput, ahol a lelki-világukba be lehet lépni. Ezt kutatni kell, és meg kell érteni ahhoz, hogy taníthassuk őket. Hitem szerint a nemzeti imádságaink, a népének gazdag hitvilágának terjesztése tudja csak megmenteni az Egyháztól, és a katolikus hittől eltávolodó fiataljaink hitét, és tudja megalapozni az ő buzgóságukat, mert ők az igaz hit jövőbeni imádkozóit jelentik.

Mi most 16 kamasszal próbáltuk meg ezt, és az ő válaszukban valódi, igent hallhattunk. A fiatalokban megfogalmazódott az az igény, hogy közösségként együtt maradhassanak, és katolikus hitüket mélyíthessék. Nevet is választottak maguknak: a „[Szeretet Nagykövetei](#)”. E katolikus fiatalok közösségének tagjai megértették ugyanis azt, hogy Krisztusból annyit tudnak megmutatni a körülöttük lévőknek, amennyi az életükből Krisztus lelkületéből meglátszik. Az értékrend, az Isten személye az, aki rendet tud tartani. A mai világ rendetlen, zavaros, a káosz, és az anarchia felé tart, hiányzik belőle a rend, mert kidobta onnan az Istent, ezzel pedig elveszítette a mihez tartást. Megállapítottam, hogy gyermekeink lelkében még rendben van minden, és pontosan tudják, hogy mi a helyes és helytelen

26 Heidl, *Lelki alakformálás*, 17.

27 Harmless, *Augustine and the Catechumenate*, 123–131.

28 Augustinus, *Vallomások*, fej. 10.3.3–4.

29 hitérzék (lat. *sensus fidei*): a keresztény ember adottsága, mellyel a hit dolgaiban képes megkülönböztetni az igazat a hamistól a →Tanítóhivatallal egységben (vö. 1Kor 2,16; 1Jn 5,20). – A Krisztus-hívőket a Szentlélek tanítja és vezeti be a „teljes igazságba” (Jn 16,13), azaz részesednek a kinyilatkoztatott igazság megértésében és továbbadásában. (Magyar Katolikus Lexikon)

közötti különbség, mi neveljük beléjük a világnak való megfelelés kényszerét, ami beletaszítja őket a helytelenségekbe. A nagyoknak a házasság előtti tisztaságról tartottunk hittanórát, a szüzesség értékről, a szemérem ékességéről, és volt rá igényük és figyelmük is. Az őszinte beszélgetésben kiderült, hogy minden leány keresi a férjét, és minden fiú keresi a feleségét, aki tiszta, erényes és széplelkű. A széplelkű fiatalok tiszta életéért való munkálkodásra adjuk oda az életünket, mert másnak nem nagyon van értelme. Minden erőnkkel támogatjuk, neveljük és oltalmazzuk a Szeretet Nagykövetei katolikus fiatalok közösségét, és segítjük őket egy tisztább, katolikusabb, és magyarabb jövő felépítésében. Hogyan tegyük mindezt? Ahogyan Krisztus az Út megmutatta, nem kell új út, csak a változhatatlan: „Ezért hát az, aki tudni és tanítani akar, tanuljon meg mindent, amit tanítani kell, és sajátítsa el a szónoklás képességét is, amint az egyházi emberhez illik; amikor azonban elérkezik a beszéd órája, jusson eszébe, hogy a jó lelkületű emberhez inkább az Úr mondása illik. Ne aggódjatok előre, hogy hogyan vagy mit beszéljete. Mert megadatik nektek abban az órában, hogy mit mondjatok. Hiszen nem ti vagytok, akik beszéltek, hanem Atyátok Lelke az, aki beszél belőletek. (Mt 10,19-20) Ha tehát a Szentlélek szól azokból, akiket Krisztusért átadtak ellenségeiknek, akkor miért ne szólhatna azokból is, akik Krisztust adják át a tanulni vágyóknak?”³⁰

Ebben a táborban hinni akarókkal tanultuk a szeretetet, bátran állíthatom, hogy megtérések történtek, és megalakult egy katolikus fiatalokat összefogó közösség is, akik a névválasztással egyben a feladatukat is megválasztották. A közösség egyetlen tulajdona egy narancssárga kézilabda, amit egy 14 éves kézilabdázó leány ajánlott fel, bizalmának és hitének „használt ez a szántóföldbe rejtett kincshez, amit ha megtalálunk, a földért mindenünket eladunk” (Mt 13,44) a jeleként, hogy ez, az ő legbecsesebb tulajdona váljon a közösség első tulajdonává, mert ha tulajdonolhat, akkor létezik is, a Szeretet Nagykövetei Katolikus Fiatalok Közössége, melynek lelkivezetését a velünk zárandokoló Dániel atya elvállalta, mi pedig igent mondunk a Lélekkel történő tanításra.

Véghelyi Péterné

Elhangzott: 2021. szeptember 9-én 10:25 és 10:55 között
2021-es XIII. Nemzetközi Tudományos Konferencia
Újrakezdés a teológiában szekcióban

valamint

2022. április 27-én 13:00 és 14:40 között
Apor Vilmos Katolikus Főiskola VIII. Keresztény Neveléstudományi Konferencia
I. szekció ülésén

(Egy szentségfelkészítő tábor lelki alakformálása Szent Ágoston beavatása alapján címmel)

³⁰ Szent Ágoston, *A keresztény tanításról*, 247–248.